ANUL VI. No. 29. 8 AUCUST 1865.

NATURA

ESE DE PATRU ORI PE LUNĂ

Prețul abonamentuluĭ:

Bucurescĭ......... 64 leĭ pe an

Districte.......... 69 — —

REDACTORĬ:

Dr. C. ESSARCHU și Lt. D. ANANESCU.

ABONAMENTELE se fac la Redacțiă, Strada Seraphim, ce 'ĭ ḑice și a Pensionatuluĭ No. 10, în dosu Coltzi, și la DD. Librarĭ.

Avem onóre de a însciința pe DD. profesorĭ collegialĭ și primarĭ precum și pe DD. Institutorĭ communalĭ că prețul abonamentuluĭ la Jurnalul Natura se reduce pentru Domnia lor la un galben pe an adică pe jumătate.

DD. profesorĭ corespondențĭ de prin județe sînt rugațĭ de a face cunoscut collegilor Domnieĭ lor acéstă disposiție ce ia Redacția Natureĭ.

CRISELE MALATIILOR SOCIALE SAŬ REVOLUȚIILE.

In presența evenementelor ce se săvîrsesc în țérră și în miḑlocul neodihnitóreĭ inquietudiuĭ în care se află tóte spiritele, eștĭ, fără îndoială, puçin dispus, bunul meŭ cititor, de a te ocupa de studiĭ exclusiv sciințifice și a cerceta natura, causele și phenomenele *Lumineĭ.* 1)

Sînt epoce de criză în viața uneĭ națiĭ, sînt perióde grave și dureróse în malatiile eĭ sociale și politice în cât toțĭ cetățeni de orĭ ce profesiune și de orĭ ce meserie vor fi, trebue să cate a'șĭ da o socotélă matură de starea în care se află și să'și formule, într'un mod precis și positiv, linia de purtarea ce rațiunea și consciința precum și interesele țerreĭ îĭ impun a urma.

Acéea maĭ cu sémă care au onóre de a ține în mână o pană și a se adresa către public au *datoria*, în assemenea circumstanțe, de a'șĭ exprima cugetare cătând în consciință a se lumina și daca e cu putință a lumina și pe alțĭ.

Rîndurile ce citișĭ, amabilul meŭ cititor, nĭ se par de ajuns pentru a justifica celle ce vom ḑice în acest numer al jurnaluluĭ Natura.

Fie care ființă îșĭ are legile dupŏ care cresce, se desvoltă și prosperă. Când aceste legi sînt călcate, decurge, ca consequență logică și fatală, o perturbație în economia și existența acesteĭ ființe. Perturbația nu va fi gravă când acéstă ființă se va grăbi să intre subt dependința legilor de subt care a eșit pentru un moment; va fi însă funestă și va conduce prin durere

1) Articolele ce aŭ apărut în celle treĭ din urmă numere asupra *Lumineĭ* au putut părea cellor maĭ mulțĭ din cititori Natureĭ redactate într'un mod prea sciințific și nu îndestul popular ast-fel încât să fie înțellese de toțĭ. Minoritatea cititorilor nostri a căria educație sciințifică este maĭ înaintată ne va scuḑa spuindu'ĭ că'ĭ vom da cât *se va putea maĭ rar* asemenea articole, dorind a fi înțelleșĭ de toțĭ și a popularisa, răspîndind pînă în masse, noțiunile ce credem utile societățiĭ nóstre.

la mórte fiinţă ce persistă a căta a trăi după alte legĭ de cât acellea ce Natura 'ĭ-a impus.

Ceea ce dicem într'un mod general de *fiinţă*, o putem aplica la fie care specie animală în parte, o putem aplica fiinţeĭ umane atât ca individ isolat cât ca şi individ collectiv, ca Societate şi ca Naţie:

Acella care este însărcinat cu crescerea unuĭ animal erbivor, (un bou, un cal, o óie) îl va cresce, îl va hrăni şi'l va îngriji după legile natureĭ salle, după exigenţele organismuluĭ seŭ, exigenţe differite de exigenţele organismuluĭ unuĭ carnivor (câine, lupu, leu, tigru).

Cată a hrăni un bou cu carne şi muncesce-l ca să'l înveţĭ la vînătóre ca pe un câine. . . . Veĭ arunca o perturbaţie în economia şi în existenţa luĭ şi prin *malatie* şi *durere îl veĭ conduce la mórte.*

Cată a da unuĭ individ nervos, delicat maladiv a cellaşĭ regim ca unuĭ individ musculos, robust, sîngeros; cată a'l suppune la acelléşĭ regulĭ hygienice, la aceéşĭ hrană, la acelléşĭ ostenelĭ; cată a lua sînge unuĭ bolnav chloro-anemic (palid, fără sânge) precum ieĭ unuĭ bolnav plethoric; suge'l, suge'l, şi iarăşĭ suge'l subt pretext de a'l tămădui; eĭ bine, medicule ingnorent, bolnavul ce eştĭ însărcinat a tămădui va cădea în marasm, îĭ veĭ agrava profund bóla şi *prin ducere îl veĭ conduce la mórte.*

Acelaş raţionament il putem face asupra individuluĭ colectiv saŭ Naţie. Aci însă phenomenele sînt maĭ complexe. Ni se pare evident (şi acésta toţĭ încep acum a o întellege), că Naţia romană şi are un temperament al seŭ propriu, îşĭ are exigenţele salle particulare, un organism al seŭ special care differă de temperamentul, exigenţele, organismul cellor-l'alte naţiĭ, şi ni se par puçin savanţĭ, puçin cunoscătorĭ de natura societăţilor aceĭ doctorĭ care pretind a'ĭ impune acelléşĭ regulĭ hygienice, acellaş regim, acelléşĭ legĭ după care se conduc aceste naţiĭ. În acest cas *legile* sînt *fără de legĭ* şi voind a cresce naţia după aceste legĭ este a o conduce *la malatie şi la durere.*

Legile după care trebuie să se conducă o naţie, să crescă, să se desvolte şi să prospere trebuiesc scóse, ca să ne exprimăm ast-fel, din rărunchi seĭ. Aceia care nesocotesc acéstă veritate istorică expun naţiile la marĭ şi necalculabile nenorocirĭ.

Conductori naţieĭ nóstre luatau în socotéla acésta veritate?....

Dar iată un punct asupra căria chemămm un minut atenţia cititorilor.

Maĭ presus de legile speciale fiă căria societaţi este o lege generală, constantă, eternă la care tóte societăţile triebuesc a se suppune. Acéstă lege este marea lege a *drepturilor* şi *datorielor.*

Nici timpul nicĭ locul nu ne permite a desvolta noţiunile necesariĭ pentru a face clară şi înţelésă tutulor acestă lege. Vom dice numaĭ că atât Guvernul cât şi Societatea aŭ drepturĭ şi datoriĭ: şi 'e preturbaţie, e suferinţă, e malatie în acea Naţie unde Guvernul şi Cetăţeni nu'şĭ împlinesc cu scrupulositate datoriele, şi nu'şi defind cu energie drepturile.

Avem trebuinţă a întreba daca acéstă lege este violată saŭ nu în societatea nostră? Daca ne împlinim Guvern şi Cetăţenĭ cu scrupulositate datoriele şi ne defindem ca energie drepturile?

Infirmităţile numeróse, malatiile grave de care suferim ne respund în modul cel maĭ categoric şi cel maĭ dureros.

Malatiile corpuluĭ uman agravându-se ajung într'un grad unde viata este amerinţată, unde principul vital este aprópe de a

se stinge. Atuncĭ forţa vitală, neînvinsă trebuinţă de a trăi produce o surexcitaţie extraordinară numită *crisă*, în urma căria starea amalatuluĭ saŭ se agravă şi maĭ mult ca să conducă la mórte, saŭ se amelioră ca să conducă la convalescenţă şi la viaţă.

Malatiile corpuluĭ social îşĭ aŭ şi elle *crisele* lor, aceste crise, adessea formidabile şi sîngerόse, se numesc..... *Revoluţiĭ* care pot avea acelléşĭ resultate ca şi crisele corpuluĭ uman.

Crisa saŭ Revoluţia popululuĭ engles din 1688 a întrodus Englitera într'o periodă de viaţă şi prosperitate care a ajuns astă-ḑĭ într'un grad la care nicĭ o naţie pênŏ acum nu a putut ajunge.

Crisele saŭ Revoluţiile popoluluĭ Polones a condus Polonia..... în mormînt.

Malatiile corpuluĭ nostru social fiind grave[1]) aŭ ajuns saŭ vor ajunge la o crisă. Logica evenimêntelor este fatala şi inexorabilă.

1) Veḑĭ între altele adresa comisieĭ mixte din corpurile nόstre legiuitόre cătrc Domnitor iscălită de onorabilul D. Creţulescu, actualul presidental consiliuluĭ de Miniştri şi de D. General Florescu, ministru de Interne. Veḑĭ asemenea convulsia din 3 August.

Acéstă crisă, saŭ ca să numim lucrurile cu numele lor, acéstă Revoluţie fi-va ea avantagiόsă naţieĭ române întroducându'o într'o nŏĕ periódă de viaţă şi prosperitate saŭ va fi din contra funestă existenţeĭ salle naţionale? In primul cas trebue s'o dorim cu toţĭ şi s'o provocăm, în casul al doilea, datoria, patriotismul, interesul trebue să ne comande tutulor de a o preîntîmpina că o fatalitate durerόsă. Prin ce forţă s'ar putea preîntimpina? Prin forţe brutale saŭ prin remediuri de o altă natură?

Iată questiile ce ne propunem a examina cu placiditate dar cu curagiu. Raţiunea şi conşciinţa nόstră personală, iată unica sorginţă de unde vom trage inspiraţiile şi reflexiile nόstre.

Să ne ferim de a pune acţia înaintea cugetăriĭ, cum adessea am făcut'o, cum adessea am pus factul înaintea dreptuluĭ, corpul inaintea spirituluĭ!

(Va urma). E.

P. S. Temêndu-ne ca ideile exprimate în acest articol şi conclusia la care conduc (conclusie ce o vom face cunoscută în numerul viitor) să nu fie reŭ înţellese saŭ reŭ interpretate, socotim de datoria nόstră a pune ăncă de astăḑĭ în reliev, motivându-o în urmă, acesta a nόstră convicţie: cunoscênd starea în care se afla astăḑĭ spiritele în ţérra, precum şi starea în care se află questiile de politică exteriόră a cabinetelor europeane, sîntem convinşĭ că o Revoluţie în Romània va fi o calamitate publică ce ne va aduce crîncene şi durerόse convulsiĭ în interior şi care, fără îndoiala, în exterior va pune pe tapetŭ questia existenţeĭ nόstre naţionale, de popul putênd a trăi prin propria sa viaţă.

N'avem trebuinţa de a ḑice ca în acésta situaţie datoria, patriotismul, interesul trebue să ne comande tutulor de a respinge departea de disgraţiata nόstră patrie o asemenea calamitate.

E.

INSTRUCȚIA ȘI EDUCAȚIA

UN DREPTŬ ȘI O DATORIE.

Nŏ se pooc io vi dia. da imputar seno
Chè quanto io posso dar, tutto vi dono.

Ariosto.

Daca pucin vĕ daŭ nu sunt de imputat
Căci cât pot da, tot vĕ daŭ.

Guvernul are *datoria* de a se ocupa serios cu respîndirea instrucțieĭ în tóte clasele societățiĭ și maĭ cu sémă în clasele de jos pe care, prin actul de la 2 Maiu, le a chemat a se bucura de redutabilul drept de a ține în mână un buletin și a'l depune în urna în care se decid celle maĭ grave interese politice alle Națieĭ.

Cetățeniĭ aŭ *dreptul* de a reclama acéstă instrucție pentru că își împlinesce *datoria* de a plăti taxele și impositele ce formez budgetul încredințat în mâinele Guvernuluĭ.

Ne punem cu forță dar cu moderație și cu tot respectul ce se cuvine autorităților superiórepe acest terrêm și avînd în vedere:

1 Lipsa de bunĭ profesori în schólele nóstre care există deja.

2 Crearea a noĕ scholi și noĕ collegiurĭ prevăḑută în legea instrucțieĭ publice și prin urmare necesitatea de noĭ profesori.

3 Possibilitatea de a dobîndi profesorĭ bunĭ din scholari ce aŭ trecut tóte clasele collegiale precum și celle doĕ clase alle facultățiĭ nóstre de sciințe din Bucuresci în un scurt timp dupo o prealabilă complectare a învățătorilor lor;

Luăm libertatea de a publica maĭ la vale petiția ce maĭ mulțĭ scholarĭ ce aŭ terminat ceĭ doĭ anĭ de Facultate aŭ adresat D-luĭ Ministru al Instrucțieĭ publice.

Vom examina în numerul viitor motivele fórte drepte care a împins pe Consiliul superior, către care petiția a fost adresată, de a nu da, fiind silit a se suppune legiĭ, un respuns satisfăcĕtor scholarilor susnumițĭ. Acésta nu va conduce a exprime, opinia nóstră asupa:

1 Suprimăriĭ classeĭ a patra din tóte capitalele județelor, lăssând numaĭ treĭ classe primare.

2 Adăogarea unuĭ al treilea an în cursurile Facultăților de sciințe din Iassy și Bucuresci.

Aceste doĕ disposițiĭ fiind luate de consiliul superior al Instrucțieĭ publice.

Sperăm că onorabili noștri collegĭ din consiliul superior vor aprețui mobilul care ne împinge a ne ocupa de questiĭ de asemenea natură ce interesă într'un grad așa de înalt *Instrucția* și *Educația* și vor admite, împreună cu noĭ, că elle nu pot fi îndestul discutate de organele publicitățiĭ maĭ nainte de a fi puse în applicație. Să cătăm a ne lumina unĭ pe alți animațĭ fiind de sentiminte de confraternitate și de stimă reciprocă.

E.

PAIAJENUL.

Ți s'a vorbit, amabile cititor, într'un mod științific [1]) despre albine, despre organisația, moravurile, industria, și maĭ cu sémă despre societatea ce aceste minunate insecte sciŭ a organisa. Îțĭ vom vorbi și noĭ astă dată, dar într'un mod maĭ ușure, despre o insectă cu totul solitarie: Paiajenul.

Pretutindeni paiajenul, prin fatalitatea organismuluĭ și a vêrsteĭ salle are caracterul sĕlbatecu-

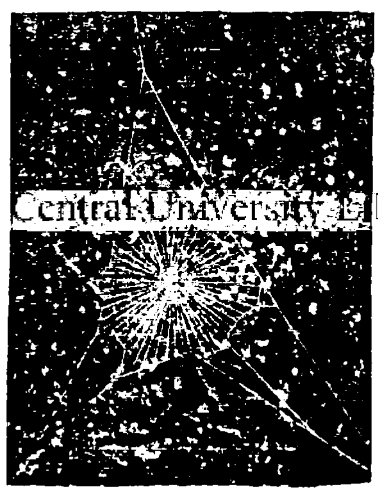
1) Veḑĭ Natura No.

luĭ care, trăind cu o pradă incértă, stă singur, invidios, exclusiv, solitariŭ.

El vînéză, dar nu ca vînătorul ordinariŭ, strĕbătând spaţiul, umblând şi alergênd, şi prada sa nu o chiştigă numaĭ cu ostenéla, silinţele şi activitatea sa Vînătórea sa este mult maĭ costisitóre. Paiajenul trebuie să scóţă din interiorul pîntecelor salle în fie-care ḑi şi în fie-care oră acelle fire subţirĭ cu care el fabrică pânza ce'ĭ va servi pentru a prinde prada cu care se va hrăni. Prin urmare paiajenul flămânzesce ca să se hrăniască, slăbesce cu speranţa incértă de a se îngrăşa.

Veḑĭ acel abdomen, acel stomac imens care compune maĭ tot corpul paiajenuluĭ? Veĭ ḑice că acésta probă o imensă lăcomie în acest animl.

Eĭ bine nu, acest abdomen e magazia sa, e aparatul sĕŭ industrial, căcĭ paiajenul este un lucrător, un ţessător. Nu te uĭta la figura luĭ căcĭ este fórte urită, dar uĭtĕ-te la productul arteĭ salle.

Pînză paiagenuluĭ.

Din acea magazie, din acel abdomen paiajenul va scóte materia şi firele cu care îşĭ va fabrica pânza, şi nu'şĭ va putea umplea din noŭ busunarul decât cu substanţa luată din el însuşĭ. Şi 'l veĭ vedea, slab în tot restul corpuluĭ, conservându'şĭ tot-d'auna umflat acel busunar, acel tesaur unde se află elementul indispensabil al travaliuluĭ şi al indus-trieĭ salle şi care e singura sa speranţă pentru viitor.

La extremitatea acestuĭ abdomen se află patru găurele fórte micĭ prin care ese un mic nor care se îngróşă din minut în minut. Acest nor constituĕ fire de o subţirime infinită. Fie-care găurică secretă o mie de fire şi celle patru găurele unind împreună celle patru alle lor miĭ de firurĭ constitută firul unic cu care va fi ţesută pânza.

Firele inteligentuluĭ fabricant nu sunt tóte de aceeşĭ natură, dar sunt de o qualitate şi de o forţă differită dupŏ destinaţia lor. Celle destinate pentru a urzi sunt uscate, celle destinate pentru a lipi sunt umede şi viscóse.

Când a fabricat un numĕr îndestulător de fire ca să încépă pânza, paiajenul dintr'un loc înalt se lasă în jos agăţîndu-se de firul pe care îl întinde. Rĕmâne agăţat, pe urmă îndată se sue către punctul de unde s'a coborât prin ajutorul miceĭ salle frânghiĭ; de acolo merge către un alt punct şi continuă a forma ast-fel o serie de raḑe care plec tóte din acelaş punct. Alergênd pe urmă din rază în rază, industrialul nostru forméză, scoţêndu-le neîncetat din abdomenul sĕŭ, firele circulare care complectă pânza dându'i admirabile proporţiĭ geometrice. (Veḑĭ figura)

Acéstă pânză eşită dintr'ênsul e maĭ mult decât un instrument e o parte a fiinţeĭ salle. Paiajenul se aşéḑă în centrul ei şi devine puternic şi îndrăsneţ pentru a ataca şi a se definde. Scos afară din pânza sa, paiajenul devine timid; o muscă îl face să tremure.

Pânza servă în acelaş timp interesantuluĭ nostru vînător drept telegraph electric. Cea maĭ mică insectă, prada cea maĭ uşure punindu-se pe o parte óre-care a pânzeĭ, pune în vibraţiune, (în mişcare) firul şi paiajenul este vestit ast-fel că în vecinătatea luĭ se află saŭ o pradă pe care o póte ataca saŭ un inemic de care trebue să se defindă.

Când e vênt, agitaţia continuă a pânzei 'l ar opri de a'şĭ da socotéla de celle ce se petrec, atuncĭ el stă liniştit în centru. In timpi ordinarii, el stă lângă centru ascuns adessea subt vre-o frunză ca să nu sperie prada, saŭ ca să nu devie el însuşĭ prada numeroşilor sĕŭ inemicĭ.

Paiajenul are maĭ multă prudenţă şi paţienţă de cât curagiu. I se întêmplă prea multe, e prea mult obicinuit cu asprimea sórteĭ ca să aibă multă îndrăsnélă. E frică chiar de o furnică. Furnica a-

deśea, neastêmpăratăcum e şi nefiindu'i frică de nimic, se pune a voiagea pe pânza paiajenuluĭ. Paiajenul atuncĭ se retrage, saŭ că'i e frică de acidul furnicii [1]) care arde ca apa tare saŭ că'şĭ ḑice: Să mĕ puiŭ la luptă cu furnică, 'mi ar trebuĭ ca s'o inving maĭ mult timp şi maĭ multe ostenelĭ decât-îmĭ trebue ca să'mĭ fabric pânza. S'o las dar să se plimbe şi să se înghânfe în domenele melle fără să arăt susceptibitatea amoruluĭ meŭ propriŭ.

Nicĭ o fiinţă cu tóte astea nu e maĭ mult jucăria sorţeĭ decât paiajenul. O mulţime de insecte îĭ declară rĕsboiŭ. Passerile assemenea 'l considera ca o fórte plăcută mâncare saŭ ca o fórte bună medicină. Se ḑice că privighetóre, care, ca toţĭ cântăreţi şi artisti ceĭ mari aŭ óre-care reguli de hygienă, îşĭ ordonă din timp în timp ca să'şĭ drégă glasul, câte un paiajen. Şi rindurica găsesce o crudă plăcere, în cercurile graţióse ce descrie în sborul sĕŭ, de a strica pânza bietuluĭ paiajen.

Lucru trist şi lamentabil! Când pânza va fi stricată de maĭ multe orĭ pe rĕnd, nenorocitul paiajen, silit de a scóte neîncetat din substanţa corpuluĭ sĕŭ materialul pânzeĭ salle, va slăbi neîncetat şi în celle din urmă va muri de fóme. Se află neîncetat în acest cerc viţios: ca să ţese trebue să mănânce; ca să mănânce trebue să ţese.

Noĭ Românĭ în ce cerc viţios ne învêrtim de atâţea anĭ? *E.*

1) Furnica secretă un acid numit acidul formic care are proprietăţĭ ce presintă óre-care analogie cu proprietăţile vitriolului. Pişcă şi arde.

POMPEIA.

COMPOSIŢIE CHIMICĂ A ÓSELOR DESCOPERITE IN POMPEIA.

Când Sulpitius [1]) cătând să consolc pe Ciceron de mórtea fiiceĭ salle Tullia prin exemplul vicisitudinilor umane, îĭ vorbesce de acelle cadavre de oraşe ce le vĕḑuse la întórcerea sa din Asia, nu se aştepta că acéstă expresie era să se aplice oraşuluĭ care desfăta aşa de mult pe amicul seŭ. [2])

Intr'adever Pompeia este un cadavru de oraş, o vastă dar pathetică ruină.

Pompeia fu înghiţită în anul 79 dupŏ Christos de o erupţie a Vesuvuluĭ. Ea stete maĭ mult de 16 secole acoperită subt cenuşă. Un ţerran, ocupêndu-se de cultura unei vii ce o avea la pólele Vesuvuluĭ, descoperi acest oraş în anul 1748. De atuncĭ neîncetat se lucréză pentru a ridica cenuşa şi a descoperi case, uliţe, monumente etc... A patra parte numaĭ a oraşuluĭ este pînă astăḑĭ descoperită, celel-alte zac încă subt cenuşă. Vor trece încă mulţĭ anĭ pînŏ să ne bucurăm de aspectul întreg al Pompeeĭ.

1) Un amic intim a lui Ciceron, cel maĭ mare orator roman inemic a luĭ Catilina (anarchia) şi al luĭ Cesar (Despotismul) dar amic al libertăţii.

2) Ciceron avea în Pompeia o *Villa* o casă magnifică unde priimi pe Octavie când acesta se îndrepta spre Roma pentru a forma faimosul triumvirat.

Antiquitatea în Pompeia, nu este acea antiquitate vagă, depărtată, incertă, acea antiquitate despre care ne vorbesc cărţile, antiquari, comentatori. Antiquitatea aci este reală, vie, în persónă daca pot să me exprim ast-fel. O vedem, o simţim, o atingem cu mâna. Daca obiectele descoperite ar fi fost lăsate în loc cu precauţiunele necesariĭ şi facile pentru conservaţia lor, elle ar fi constituit cel maĭ miraculos museu din lume.

Din nenorocire savanta barbarie modernă le-a transportat în museul din Napoli *Museo nazionale* unde le póte cine-va vedea.

Jurnalul *Natura* unesce voturile salle cu allecellcra ce doresc ca tótă ceea-l-altă parte a oraşuluĭ ce se afla încă subt cenuşă să rămâe, când se va descoperi, ast-fel precum va fi găsită cu tóte lucrurile şi cu tóte obiectele de artă ce se vor afla.

Uliţele descoperite sunt drepte în numĕr de vre o doe-ḑecĭ saŭ doe-ḑecĭ şi cincĭ; sunt pavate cu lavă: se vede locul şi piatra tocită pe unde trecéŭ rótele trăsurelor. Trotoriile sunt de puzzolană saŭ de petre largĭ şi ovale, de desubtul cărora se află sghiaburile prin care se strecura apa.

În răspântiile uliţilor se afla în general câte o fântână saŭ câte un puţ împodobit cu bas-reliefurĭ. Se vede forte bine pe marginele petreĭ ce formézä sghiaburile puţuluĭ urma funieĭ ce le-a tocit încetul cu încetul.

Casele în general sint micĭ. Ferestrele nu daŭ spre uliţă. Saŭ găsit giamurĭ de sticlă. Sticla însă e turbure, şi fórte pucin transparentă. Celle maĭ multe din case n'aŭ de cât doe caturĭ désupra cărora se află o terasă împodobită de un fel de pavillon (pergola).

Se află însă case şi mărĭ, acellea sunt magnifice. Sunt casele boerilor de atuncĭ. Şi fiind-că pîntre cititoriĭ „*Natureĭ*" se vor afla póte uniĭ ce doresc a sci distribuţia uneĭ case antice, vom spune pentru domnia lor că casa unuĭ patrician se compunea în general de:

Prothirium adică intrarea saŭ partea *publică* unde se afla şi portarul,

Vestibulul,

Atrium saŭ *cavoedium* care constitua curtea.

Tablinum saŭ salla de audienţĕ.

Peristylium saŭ porticul interior.

Cubila camerile de culcat.

Oecus gynaeceus, apartamentele femeelor.

Triclinium salla de mâncat pentru iarnă şi o alta pentru vară.

Sacrarium, un fel de capellă domestică.

Pinacotheca saŭ galeria de Tablourĭ. Bibliotheca, băile, exedru, salonul, xistu saŭ parterul încongiurat de florĭ şi arboreĭ...... Tóte aceste piece eraŭ distribuite împrejurul peristiluluĭ.

Larium cu tablourĭ, represintând sacrificiurile oferte deilor Larĭ, era un loc unde ardea neincetat o lampă.

Adesea în *Atriu* se află un *Impluviŭ* adică un reservoriu de apă de ploie.

Ce ne-a isbit maĭ mult vizitând aceste case patriciane este Peristylul saŭ porticul interior cu admirabilele salle colone de marmură, cu aerul şi lumina ce se plimbă neîncetat pîntre dinsele.

Subt aceste calóne ceĭ vechĭ petrecéu cea mare parte a dileĭ, neîncetat în presenta unuĭ frumos cer şi uneĭ admirabile nature. Înţellege cineva maĭ bine dialogurile luĭ Plato visitând aceste porticurĭ.

Edificiurile publice sint de o magnificenţă extraordinarie. Nu vom vorbi aci de cât de:

1° *Forum civile*. Locul unde se adunaŭ cetăţeni ca se se ocupe de interesele publice alle provinţieĭ lor. Porticurĭ înconjuraŭ forul din treĭ părţĭ: colónele sint de travertin (un fel de calcariu), şi de marmura.

Între aceste colóne se aflaŭ statuele în bronz şi în marmură a cellor maĭ illustri cetăţenĭ. Se vede ramasitele unuĭ templu atribuit luĭ Jupiter căcĭ între alte obiecte s'a găsit un cap colosal al acestuĭ deu. O scară înaltă şi largă conduce la un vestibul cu şase colóne corinthiane unde se aflä altarul pentru sacrifiţiurĭ. Îndată, un coridor susţinut de opt colóne ionice şi treĭ camere, destinate póte preoţilor... ..

Îl prinde pe călĕtor mirarea de a vedea un asemenea monument într'un oraş aşa de mic ca Pompeia... căcĭ trebue să scĭĭ, amabile cititor, că Pompeia în antiquitate era abia un oraş de al treilea ordin. Ceĭ vechĭ însă daŭ o immensă importanţă vieţeĭ publice şi un fel de pompă înconjura. Monumentele consacrate desbaterilor şi luptelor politice.

Eraŭ frumóse acelle dile unde fecundele de şi cam sgomotóse lupte alle libertăţiĭ daŭ nascere la ideĭ şi la fapte la care niciĭ o dată nu va da nascere regnul silentios al arbitrariuluĭ.

Dar silentiul, ni se va dice, este pacea, este liniştea, este ordinul.

Questa morte d'ogni idea sublime, ordin şi chiama? (Gioberti).

Malo - periculosam libertatem... (Cicero).

Dar să depărtăm suvenirile nóstre clasice şi să continuăm. E.

(Va urma.)

Bucuresci. — Imprimeria Stefan Mihalescu, Strada Germana, Hanulu Germana, No. 2.

VARIETĂŢĬ.

LACURILE ALBASTRE ÎN AMERICA

Cu cât America este maĭ bine cunoscută cu atât se descopere minunĭ physice şi maĭ numeróse, şi maĭ evidente. Orĭ cât de marĭ aŭ fost laudele ce s'aŭ făcut acesteĭ ţerrĭ, orĭ cât de exaltat a fost entusiasmul voiageorilor care aŭ visitat pădurile, rîurile, câmpiele şi lacurile Americane entusiasmul tot maĭ póte încă fi reînoit. Intr'adevĕrŭ căllĕtorul descopere orizonturĭ alŭ căruia aspect pitoresc 'l încânta şi'l farmecă; ast-fel lacurile albastre descoperite de curând nu departe de oraşul Lakeport fac admiraţia voiageorilor destul de fericiţĭ ca să pótă vedea aceste lacurĭ celle maĭ frumóse şi celle maĭ pitorescĭ din lume. De fie-care ţerm se ridicŭ munţĭ înalţĭ carĭ 'şĭ scaldă în apa cristalină cóstele lor rîpóse. Apa sémănă de un albastru ceresc, cea ce a făcut a da acestor lacurĭ numele ce eĭ 'l pórtă; cu tóte astea astă apă este aşia de transparentă în cât ochiul póte ḑări objectele ce se află într'însa până la 20 séŭ 30 picióre de adîncime.

Lacurile albastre sunt în numĕr de douĕ maĭ maĭ de aceiaşĭ mărime. S'aŭ silit în ḑadar ca sĕ le cunóscă adîncimea, este atât de mare în cât până acum n'a putut-o s'o mĕsóre.

Se aflu în apele acestor lacurĭ fórte bunĭ peşcĭ maĭ cu sémă păstrăvĭ. Fără îndoială se va stabili într'uă ḑi în aceste locurĭ încântătóre vre un birtaş abil, care prin savanta'ĭ dexteritate să gătéscă peşcele din lacurile albastre şi să facă din aceste lacurĭ un locu de întîlnire şi de plăcere al orăşenilor din Lakeport.

Climatalogie. Nu numai în Europa sufferim de căldură. Resultă din scrisori sosite de la Bombay, că în peninsula indiană nu s'a vĕḑut, de când se ţine minte, o temperatură aşa de înaltă. Pe mare căldura este aşa de nesuferită în cât multe din corăbii aŭ fost silite să caute un adăpost în porturi, equipagele ne mai fiind capibile să manopere. Pe uscat tótă vegetaţia este arsă. In Australia căldura a fost atât de excesivă, în cât tóte gîrlele s'aŭ uscat.

Asupra morţii prin trăsnet. Mórte produsă prin trăsnet pare a fi o mórtə fără durere ca şi mórtea ocasionată printr'un glonţ de puşcă ce străbate creeri.

Nu există durere fiind ca centri nervoşi sunt distruşi mai nainte de a simţi consciinţa transmisiunea loviri. Persónele resturnate de trăsnet şi care îşi vin în simţiri nu 'şi aduc aminte să fi simţit nici o durere.

Iată petiţiunea elevilor Facultăţi de sciinţe despre care am vorbit în rîndurile: Instrucţia şi Educaţia.

D-le Ministru!

Este un an de ḑille de când apăru în Monitoriul Official un concurs, pentru trimiterea a şése juni Românĭ în facultăţile saŭ scolile de applicaţie streine; dintre cari treĭ pentru littere şi treĭ pentru sciinţe. Intre condiţiile admisibilităţiĭ la concurs fu şi acea de a avea concurinţi, terminate cursurile facultăţilor din ţerră, care nefiind începute de cât de un an, nu se puteau bucura de un attare părintesc beneficiu. Astăḑĭ D-le Ministru, când avem terminate cursurile facultăţi de sciinţe din ţerră, nu vedem înserat în Monitor un concurs pentru ceĭ ce doresc a căpăta stipendie şi a merge să 'şĭ continue studiile în streinătate.

De aceea vĕ rugăm cu tot respectu, D-le Ministru să bine-voiţĭ a lua disposiţiĭ pentru a se publica din nou prin Monitor concursul din anul trecut, şi a face ca stimulaţi de părintésca D-vóstră îngrijire pentru viitorul *Studenţilor Romeni*, dânşiĭ se allerge a se înscrie între concurenţi, şi ast-fel a sĕ bucura de suma affectată în budget pentru asemeni stipendie, sumă încredinţată de naţiunea română părinteluĭ instrucţieĭ publice adecă D vóstră.

Convinşĭ de justeţa cereriĭ nóstre şi de nobila D-vóstră ambiţiune pentru înflorirea patrii nóstre, asceptăm cu inpacienţă publicarea concursuluĭ în acţie.

Priimiţĭ, etc.

Bucurescĭ. — Imprimeria Stephan Rassidescu, Strada Germană, Hanulŭ German, No. 2.